

Steeds meer ouderwets-bonte bermen langs wegen en sloten

door Herman Pothof

Wegbermen waarin volop bloemen staan te bloeien zijn tegenwoordig geen zeldzaamheid meer. De begroeiing van spoor- en wegbermen, sloten en dijken is op veel plaatsen veranderd door een ander beheer. Dat nieuwe beheer is ontwikkeld en gestimuleerd door prof. dr. P. Zonderwijk van de Landbouwhogeschool. Bij zijn vakgroep is sedert enige tijd ook een aparte voorlichtingsinstantie ondergebracht: de Adviesgroep Vegetatiebeheer.

Deze groep geeft voorlichting over hoe bermten, waterlopen en dijken zo onderhouden kunnen worden dat de variatie aan kruidachtige wilde planten weer toeneemt.

De woordvoerder van de Adviesgroep Vegetatiebeheer, ir. R. H. Pitlo, zegt dat er veel vragen binnen komen over bermten en dijken en dat veel bermten al beter beheerd worden, maar dat de waarde van kruidachtige begroeiingen nog niet overal wordt onderkend. Soms gaan waardevolle en zeldzame vegetaties verloren doordat bermten of dijken worden ingeplant met bomen of door

een verkeerd beheer. Ook komt het vaker voor dat boeren overtollige mest in de berm dumpen waardoor de kruidenvegetatie verloren gaat.

Het vergt jaren om van grasbermen bloeiende linten in het landschap te maken. Daarvoor moet ondermeer na het maaien het maaisel worden afgevoerd. Dan verarmt de grond geleidelijk en krijgen kruiden weer een kans. Op arme grond, zoals op de Veluwe, kan met één keer per jaar maaien volstaan worden, op de klei moet dat vaker gebeuren. Bij zo'n beheer komen er na een aantal jaren leuke kruiden tevoorschijn. Het systeem van maaien en het maaisel weghalen kan

foto: Rein Heij

wel twee keer zo duur zijn dan het gras fijnhakselen en laten liggen. Pas op wat langere termijn worden de kosten lager doordat er minder vaak gemaaid hoeft te worden.

Bermhooi

In een aantal gevallen kan het bermhooi aan boeren verkocht worden. Dat moet dan geoogst zijn langs rustige wegen. Het gras langs drukke autosnelwegen bevat soms te veel lood en cadmium (van bandenslijpsel) om het nog aan vee te kunnen voeren. Dat gras moet worden afgevoerd naar stortplaatsen of verwerkt tot compost voor plantsoenen.

De bestemming van het bermgras vormt in toenemende mate een probleem. De storkosten stijgen en de belangstelling uit de agrarische sector neemt af. Er zal daarom onderzoek gedaan moeten worden naar verwerkingsmogelijkheden van bermmaaisel.

De Adviesgroep is betrokken bij verschillende onderzoekprojecten zoals naar de regulering van slootvegetaties. In dit onderzoek wordt gezocht naar mogelijkheden de waterplantvegetaties zo te reguleren dat de doorstroming van het water zo weinig mogelijk belemmerd wordt, de natuurwaarde stijgt en de kosten van het onderhoud beperkt worden. Sloten en andere watergangen zijn gegraven om een bepaalde hoeveelheid water te kunnen aanvoeren of afvoeren. Als ze dichtgroeien lukt dat niet meer. De waterschappen zorgen er dan ook voor dat ze regelmatig schoongemaakt worden, soms wel vier à vijf keer per jaar. Hiermee wordt sterk ingegrepen in de groeicyclus van de planten, sommige soorten kunnen daar niet tegen en verdwijnen. Daarom en omdat slootonderhoud duur is zou men de sloten wel minder vaak schoon willen maken. De oplossing wordt onder meer gezocht in de toepassing van planten met drijfbladeren die zoveel licht wegnemen dat de soorten die eronder groeien het niet

meer zo goed doen. Met bepaalde soorten zijn hoopvolle resultaten bereikt, maar in andere gevallen wordt de afvoer toch nog teveel afgeremd. Dan is nog een oplossing mogelijk door graskarpers uit te zetten. Die grazen veel ondergedoken waterplanten weg.

In de buurt van Hedel in de Bommelerwaard neemt de Adviesgroep een proef met een sloot die over een bepaalde lengte tweemaal zo diep is als normaal (in plaats van 60 centimeter, 1.20 meter). Bedoeling is te vergelijken hoe de plantengroei zich bij deze twee waterdieptes ontwikkelt.

Demonstratie-object

De Adviesgroep heeft in Wageningen twee demonstratie-objecten aangelegd. Het ene bestaat uit een drietal kommen met verschillende waterstanden voor bestudering van de vegetatie-ontwikkeling. De kommen worden gedeeltelijk omsloten door een dijklichaam bestaande uit verschillende grondsoorten, waarmee het effect van de grondsoort op de ontwikkeling van kruiden bij een bepaald onderhoud wordt gedemonstreerd. Het tweede object bestaat uit acht bermvakken, telkens aangelegd met een andere grondsoort waarop verschillende beheersvormen worden toegepast.

De Adviesgroep geeft ook mondelinge voorlichting in de vorm van voordrachten en dia-vertoningen aan onder meer studenten, onderwijzend personeel van agrarische scholen en landbouworganisaties. De meeste adviezen worden gegeven aan gemeenten, provinciale en rijkswegbeheerders, landinrichtingsdienst en waterschappen.

*Adres van de schrijver:
Voorlichting Landbouwhogeschool,
Salverdaplein 11,
6701 DB Wageningen.*

(Dit artikel verscheen eerder in: Nieuws uit Wageningen nr. 25, juli 1984).

Van de redactie

OPROEP

Zoals reeds is vermeld in het oktobernummer, hebben een paar redacteurs ons team verlaten. Bovendien zal de huidige eindredactrice door omstandigheden het eindredacteurschap met ingang van de jaargang 1985 neerleggen (ze blijft wel gewoon redactrice).

Door die oorzaken zijn er in de redactie enkele vacatures, waaronder die van eindredacteur. KNNV-leden, die bereid zijn een van de opengevallen plaatsen in te nemen, wordt verzocht contact met mij op te nemen.

Piet den Dulk, hoofdredacteur